

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Kişilerin hastalığına ve bireysel özelliklerine göre;

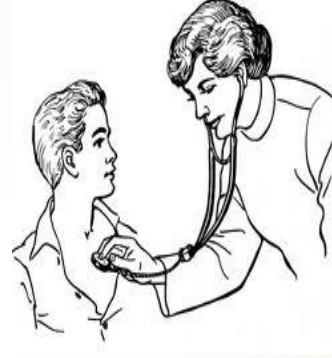
- **Uygun ilacı,**
- **Uygun sürede,**
- **Uygun dozda,**
- **En düşük maliyetle**

kolayca sağlayabilmeleri olarak tanımlanmaktadır.

AKILCI İLAÇ KULLANIMINDAKİ SORUMLU TARAFLAR

- Hekim
- Eczacı
- Hemşire
- Diğer sağlık personeli
- Hasta/ hasta yakını
- Üretici
- Düzenleyici Otorite
- Diğer (Medya, Akademi vb.)

AKILCI İLAÇ KULLANIMI

Toplam sağlık harcamaları içinde ilacın payı ;

Ülkemizde → % 46 iken,

İngiltere'de → %12.3,

ABD'de ise → % 12.2 olarak bildirilmiştir.

AKILCI OLMAYAN İLAÇ KULLANIMI ÖRNEKLERİ

- İlaçların gereksiz ve aşırı kullanımı
- Klinik rehberlere uyumsuz tedavi seçimi
- Piyasaya yeni çıkan ilaçların uygunsuz tercihi
- İlaç kullanımında özensiz davranılması (uygulama yolu, süre, doz..)
- Gerektiği halde çoklu ilaç kullanımı
- İlaçların su yerine başka içeceklerle alınması
- Süresi geçmiş ilaçların kullanılması
- Hekim önerisi dışında uygunsuz kişisel tedavilere başvurulması
- Gereksiz enjeksiyon kullanımı
- Gereksiz ve uygunsuz vitamin kullanımı
- Bilinçsiz gıda takviyesi ve bitkisel ürünlerin kullanımı
- Gereksiz antibiyotik kullanımı
- Gereksiz yere pahalı ilaç kullanımı
- İlaç-ilaç etkileşimleri ve besin-ilaç etkileşimlerinin ihmal edilmesi

-
-
- İlaç harcamalarında miktar ve maliyet açısından bakıldığında;
 - **Dünyada** → Kalp ve damar hastalıkları ilaçları birinci sırada,
 - **Türkiye'de** → Antimikrobiyal ilaçlar birinci sırada,

Hastalara ilaç kullanımındaki öneriler

- İlacı doğru yoldan, doğru zaman aralıklarında, doğru dozda ve belirtilen süre boyunca kesintisiz kullanmalıdır.
- Kendini iyi hissettiğinde ilacı kendiliğinden kesmemelidir.
- İlaçtan yarar görmüyorsa doktorunu haberdar etmelidir.
- Dalgınlıkla ilacı untabileceğini düşünüp hatırlatıcı düzenlemeler yapmalıdır.
- Komşusuna iyi gelen ilacın kendisine zarar verebileceğini unutmamalıdır.

ilacın bozulduğu hallerde hangi değişiklikler olabilir?

1. İlacın **görünüşünde** değişiklikler olabilir,
2. Her birim ilaç içinde (Süspansiyon, Emülsiyon, Tablet, Kapsül, veya bir kaşık şurup) **fiziksel** özelliklerinde ve **dozajında** değişiklikler olabilir,
3. Etkin madde kaybı olabilir veya etkin madde **toksik** ürünlerine dönüşebilir,
4. Sıvağ miktarında kayıp olabilir, çözelti miktarı azalır ve buna paralel olarak **konsantrasyon** artar,
5. İlacın **biyoyararlanımında** farklılıklar olabilir,
6. İlacı kullanan hastada **toksik** reaksiyonlar veya **yan etkiler** meydana gelebilir,
7. İlaç **kontamine** olabilir.

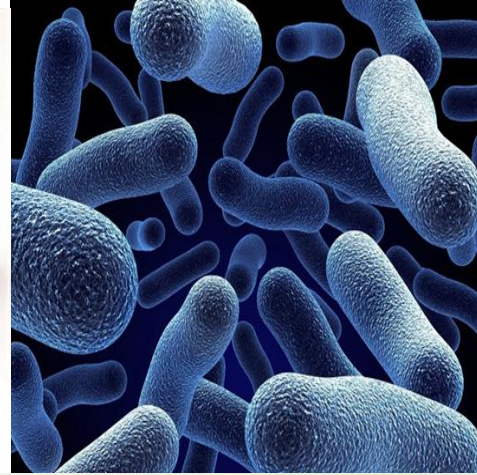
Yaşlılıkta akılcı ilaç kullanımına yönelik öneriler

1. İyi bir ilaç kullanım öyküsü alınmalıdır (kullandığı tüm ilaçlar ve herbal ürünler dahil gıda destekleri belirlenmelidir),
2. Hastanın bildirdiği sorunlarının ilaca bağlı olup olmadığı değerlendirilmelidir,
3. Tedavi hedefleri belirlenmelidir (Hastalığa ait bir semptom mu yoksa ilaç yan etkisi mi tedavi edilmek istenmektedir?),
4. Özgül ve akılcı reçeteleme yapılmalıdır,
5. Hasta uyumunu en üst düzeyde sağlayabilmek için olabildiğince basit tedavi rejimleri uygulanmalıdır,
6. Günde tek doz gibi uygulaması kolay dozlama şemaları tercih edilmelidir,
7. Aynı farmakolojik etki ve ters etki profiline sahip ilaç seçenekleri varsa geriatrik yaş grubu ile ilgili verisi olan ilaç tercih edilmelidir,
8. İlaçlar düşük dozda başlanmalı ve titrasyonla doz artırılmalıdır,

-
9. Çoklu ilaç kullanımından olabildiğince kaçınılmalıdır,
 10. Tedavi için herbal ürünler dahil ilaç dışı ürünlerin kullanımından kaçınılmalıdır,
 11. Aynı anda çok sayıda organ üzerine etkisi olan ilaçlardan kaçınılmalıdır,
 12. Özgül olmayan semptomlar için yeni ilaç eklenmemelidir,
 13. Mümkünse aynı anda iki yeni ilaca başlanmamalıdır,
 14. Her yeni başlanacak ilaç için şu sorgulamalar yapılmalıdır: Gerekli mi? (tedavi hedefi nedir?), Ne zaman kesilecek/kesilecek mi? Yarar/zarar oranı nedir? Yeni bir ilaç eklemek yerine öncelikle farmakolojik olmayan yaklaşımlar denenebilir mi? Bir başka ilacın yan etkisi için mi kullanılıyor? (İlaç yan etkisi için yeni bir ilaç başlamak yerine, ilk ilacın dozunu düşürmek ya da kesmek/değiştirmek daha uygundur), Seçilecek bir ilaç, mevcut iki hastalık için iyi gelir mi? (örneğin anjina ve hipertansiyon birlikteliğinde kalsiyum kanal blokörü kullanımı gibi) .Bu mümkünse tek ilaçla tedavisi denenmelidir, Diğer ilaçlarla etkileşir mi?
 15. Açık bir endikasyonu olmayan ilaca devam edilmemelidir.

ANTİBİYOTİK NEDİR?

- Antibiyotikler, bazı bakterilerin sebep olduğu enfeksiyonların tedavisinde kullanılan bakterileri öldüren ve/veya üremesini durduran ilaçlardır.

YAPILAN EN BÜYÜK HATA

- Soğuk algınlığı ve grip çoğunlukla kendi kendine iyileşebilen hastalıklardır ve **antibiyotik** alımını **gerektirmez**. İyi bir bağışıklık sistemi bu tür hastalıkları yenebilir.
- Antibiyotik, sizin grip ve soğuk algınlığınızı atlamanıza **yardımcı olmaz**.

Akılcı Antibiyotik Kullanımı

- Antibiyotikler kullanımı en fazla suistimal edilen ilaçlardır.
- İlaç kullanımında denetim mekanizmalarını geliştirmiş ABD'de bile antibiyotikler %50 oranda uygunsuz kullanılmaktadır.
- Uygun olmayan antibiyotik kullanımı
 - hastanın ilaç yan etkileriyle zarar görmesine
 - mali kayıplara ve
 - tüm dünya için tehdit oluşturuocu bir boyuta ulaşan antibiyotiklere karşı direnç gelişiminin artmasına katkı yapmaktadır.

SORUN NE ?

ANTİBİYOTİK DİRENCİ

- Antibiyotik direnci, bakterilerin antibiyotiğe rağmen üreyebilmesi ve enfeksiyon yapabilmesidir.
- Antibiyotiklerin yanlış nedenlerle veya doğru olmayan biçimde kullanılması, bakterilerin sonraki ilaç tedavilerine karşı direnç göstermesine neden olabilir.
- Antibiyotiklere karşı direnç geliştiğinde, bakterilerin neden olduğu enfeksiyonların tedavisinde bu antibiyotikler etkili olamaz. Etkili olmazsa eğer organ nakli, sezaryen, kemoterapi ve protez ameliyatları enfeksiyon riski sebebiyle uygulanamayabilecektir.

Hekim gerekli görmediđi halde,
hekimlere antibiyotik yazılması
konusunda
ısrarcı olunmamalıdır!

Direnç artıyor

Son 50-60 yıl içinde antibiyotikler insan yaşamında en önemli katkıyı sağlamış, ölümcül pek çok enfeksiyon hastalığının başarıyla tedavisini olanaklı kılmıştır.

Başta uygunsuz ve gereksiz kullanımları sonucu gelişen direnç nedeniyle etkilerini önemli oranda kaybetmişlerdir.

Mikroorganizmalar kullanılan antibiyotiklere karşı er ya da geç direnç kazanmaktadır.

Gelişen direnç günümüzde bütün insanlığı tehdit edecek düzeydedir

Çok ilaca karşı dirençli kökenlerle gelişen hastane enfeksiyonları hastanede kalışı ve ölüm oranlarını artırmakta ve çok fazla ek maliyete neden olmaktadır.

Günümüzde sadece hastane kökenleri değil toplumdan kazanılmış kökenlerde de direnç önemli oranlarda artmakta bu olay sorunu daha da büyütüp ciddi boyutlara taşımaktadır.

TEŐEKKÜRLER

Ecz Özlem Bozkurt Özgenç